

Ρυτίδες και όνειρα

“**Περιδιαβαίνοντας τα στενά της Αγίας Τριάδας, νομίζεις ότι βρίσκεσαι σε μια άλλη πόλη μέσα στην πόλη του Ηρακλείου. Αυτή η συνοικία αποτελεί ένα σκηνικό που, χωμένο στα «εντόσθια» της παλιάς πόλης, αποκαλύπτει μια ομορφιά αλλιώςτική και αλλοτινή. Και να που, εν έτει 2008, ήρθε η ώρα αυτό το φυσικό σκηνικό να γίνει πρωταγωνιστής σε μία ταινία. Νοσταλγικός από μόνος του ο τίτλος « Ρυτίδες και όνειρα» της ταινίας που ανέλαβε να σκηνοθετήσει η χορογράφος Γωγώ Πετραλή, η οποία υλοποιεί μια ιδέα που υπήρχε στο μυαλό της τρία χρόνια προτού προκύψει η χρηματοδότηση από τους τοπικούς φορείς. Της **Μαρώς Τσαγκαράκη** – φωτογραφίες **Ζένια Δρόσου, Νικήτας Αλμπάνης****”

«Αυτή η ιδέα ξεκίνησε προς τα τέλη του 2005, οπότε εμένα μου βγήκε η ανάγκη να κάνω κάτι για τη γειτονιά της Αγίας Τριάδας, εμπνευσμένη από τη μικρασιατική αίσθησή της. Ξεκίνησα πειραματικά να τραβώ λήψεις μόνη μου με μια μικρή κάμερα στο χέρι, γωνιές που με εμπνέουν- τελείως αρχιτεκτονικά και φωτογραφικά».

Αρρηκτα συνδεδεμένη με την περιοχή η Γωγώ Πετραλή, αφού εδώ γεννήθηκε, εκμεταλλεύτηκε την η ευκαιρία που της δόθηκε για να εκφράσει τη γειτονιά της μέσα από αυτό που ξέρει και αγαπάει περισσότερο: το χορό. «Αυτή η δουλειά ξεκίνησε με την ανάγκη να δείξω αυτή τη γειτονιά με κάποιον τρόπο, να τιμήσω στο μυαλό μου, στην καρδιά μου με τρόπο έκφρασης το χορό, τον πατέρα μου».

Γυρίσματα έγιναν «Από βορρά την παραλιακή, από νότο την Καλοκαιρινού, ανατολικά τη Γιαμαλάκη και δυτικά την Πλαστήρα, τα τείχη» καλύπτοντας όλη την ευρύτερη περιοχή που αγκαλιάζει η συνοικία.

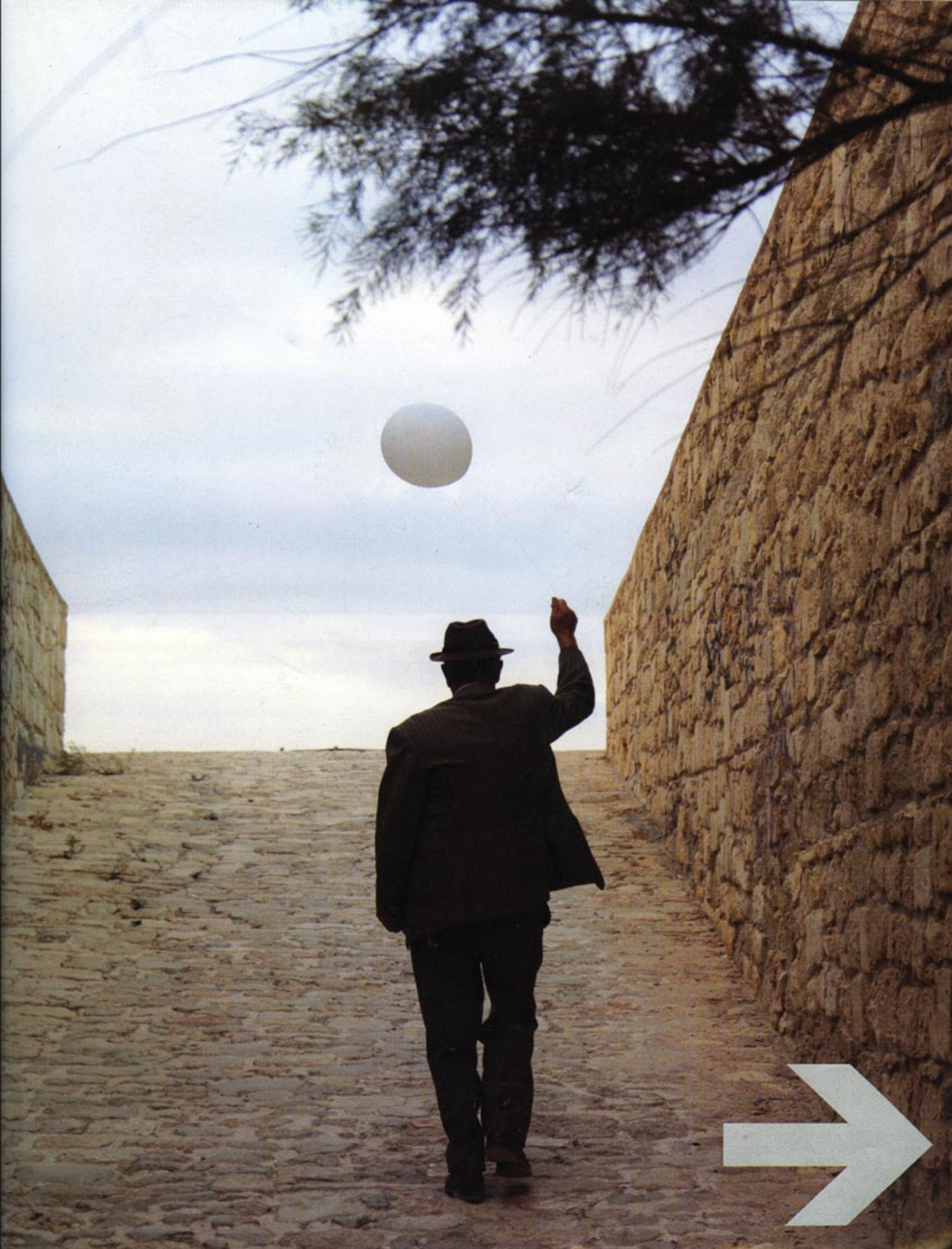
Και μπορεί η πρωταγωνίστρια της ταινίας να είναι η ίδια η Αγία Τριάδα, υπάρχουν όμως και οι χαρακτήρες στα πρόσωπα και στην κίνηση των οποίων παίρνουν μορφή τα κτήρια, οι πλατείες και οι δρόμοι της περιοχής. «Πρωταγωνιστής είναι η γειτονιά, αλλά ο θεατής πρέπει να ταυτιστεί με ένα πρόσωπο. Οπότε η γειτονιά προσωποποιείται σε έναν ηλικιωμένο, μικρασιατικής καταγωγής άντρα (Γιάννης Πακές), ο οποίος περιπλανιέται στα στενά της Αγίας Τριάδας και θυμάται, φαντάζεται, ξεχνά. Δίπλα του σαν αερικό ο παιδικός του έρωτας (Μαρία Μανουρά), που χάθηκε νωρίς. Ωστόσο, βλέπουμε και εικόνες από την παιδική τους ηλικία (Δαυίδ Νικολιδάκης- Οστενς και Δάφνη Βρετουδάκη)».

Εκτός από τόν έρωτα, το στοιχείο που συμπληρώνει το δίπολο της

ταινίας είναι ο θάνατος. «Είναι αφιερωμένο στον πατέρα μου, που έχει πεθάνει εδώ και 20 χρόνια. Οπότε μέσα μου υπάρχει το στοιχείο του θανάτου. Επειτα, υπάρχουν στοιχεία από παραμύθι, από τελείως προσωπικές εμπειρίες και δική μου φαντασία. Έχουμε τις τρεις μοίρες (Ιδα Sidenvall, Δροσιά Τριαντάκη, Ειρήνη Τσιμπραγού) που εμφανίζονται σε 3-4 σκηνές, συμβολίζουν την αρχή, μέση και το τέλος. Άλλοτε χαρούμενες και ερωτεύσιμες, άλλοτε σύγχρονες και απόκοσμες. Γενικότερα, οι Μοίρες είναι πλάσματα που με απασχολούν και σε μία άλλη δουλειά που ετοιμάζω υπάρχουν πάλι».

Για να ζωντανέψουν οι μνήμες του ήρωα στήθηκαν καρουζέλ, ανάψανε οι φωτιές του Αη Γιαννιού μες στο Σεπτέμβριο, αναβίωσε το καφενείο του Αιβαλιώτη, όπου στήθηκε ένα πραγματικό γλέντι. «Η ταινία έχει 15 σκηνές και καθεμία είναι ένα φλας- μπακ. Έχει μυθοπλασία και εγώ προσπαθώ μέσα από κάθε σκηνή να δώσω διάφορες εικόνες, διαφορετικά σημεία με διαφορετικό συναίσθημα και τελείως άλλες ποιότητες μνήμης. Στις λήψεις του Αιβαλιώτη άτομα κλαίγανε. Φτιάξαμε μια εικόνα με άτομα όλων των ηλικιών να διασκεδάζουν, κάτι που λείπει σήμερα. Η σύζυγός του, κυρία Στέλλα που μας έδωσε την άδεια να το ανοίξουμε, όταν είδε αυτήν την ατμόσφαιρα, δάκρυσε».

Παρ' ότι δεν κάνει ντοκιμαντέρ, η χορογράφος-σκηνοθέτης δε θα μπορούσε να παραλείψει τα ιστορικά μνημεία της περιοχής (κρήνη Πριούλι, κρήνη Παλμέτι, Πύλη Δερματά, αρμένικη εκκλησία), τα οποία ενέταξε εικαστικά σε πολλές από τις σκηνές της ταινίας. «Δεν δείχνω τους Μικρασιάτες με ιστορική αναφορά. Δεν είναι ταινία μυθοπλασίας, ούτε dance video. Θέλω να αναδείξω με κίνηση τις γωνιές που είχα επιλέξει εξ' αρχής. Είτε με ένα ζεϊμπέκικο, είτε παίζοντας ρουχοπόλεμο, είτε με σύγχρονο χορό, παραδοσιακό ή ένα περπάτημα».

Ρυτίδες και όνειρα

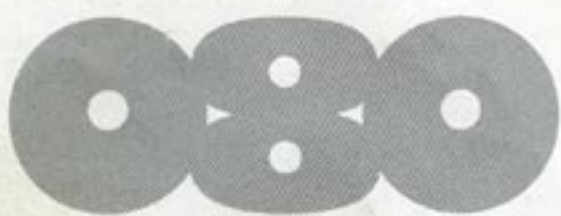
Η ταινία βασίζεται στο community dance (χορός για την κοινότητα). Αυτό σημαίνει ότι επαγγελματίες χορευτές μαζί με ερασιτέχνες και κατοίκους μιας

περιοχής συμμετέχουν σε ένα χορευτικό δρώμενο. «Έχει στοιχεία community dance από την άποψη ότι αφορά την κοινότητα. Αυτό το βίωσαν. Δεν ήταν ο μοναδικός μου σκοπός το community work, γι' αυτό μπορώ και παντρεύω ταυτόχρονα την έννοια του architecture dance video, αποκαλύπτοντας ή απαθανατίζοντας κάποιες γωνίες της περιοχής. Ο Γιάννης Πακές είναι κάτοικος της περιοχής, τα έχει περπατήσει αυτά τα στενά. Και στην αφήγηση, αυτός που μιλάει τα έχει ζήσει αυτά που λέει. Είτε όπως εγώ είτε όταν προσπαθώ να υπάρξω μέσα από το συναίσθημα του πατέρα μου είτε του κύριου Γιάννη είτε οποιουδήποτε έμμενε στην Αγία Τριάδα. Έτσι υπάρχει το community work. Βέβαια, επειδή είναι μικρή η πόλη και είναι μια πολύ ζωντανή γειτονιά, όλοι έχουν κάποιες αναφορές και είναι πολύ συγκινητικό αυτό».

Την έλλειψη διαλόγων αντικαθιστούν οι χορογραφίες, όπου μέσα από τα διαφορετικά χορευτικά είδη απεικονίζονται αντίστοιχα και τα συναισθήματα των ηρώων. «Στην Πύλη του Δερματά το υλικό είναι σύγχρονη κινησιολογία. Στου Αιβαλιώτη ο Πακές χορεύει ένα ζεϊμπέκικο, δικός του αυτοσχεδιασμός. Όπως υπάρχει και το γνωστό μικρασιάτικο «Γιούλα», το οποίο ερμηνεύουν ζωντανά οι μουσικοί. Αναπαριστά την εποχή που μαζεύονταν εκεί, γλεντούσαν και πίνανε ναργιλέ. Στο tango το ζευγάρι κάνει έναν απλό βηματισμό όπως χόρευαν τους ευρωπαϊκούς χορούς εκείνη την εποχή και παράλληλα σύγχρονη χορογραφία στον ίδιο ρυθμό. Στη Ντεντιδάκηδων, όπου ο Δαυίδ και τα παιδιά παίζουν μπάλα, τα νεαρά αγόρια χορεύουν με στοιχεία καποέιρα. Στη μεγάλη σκηνή της φωτιάς υπάρχουν τα κορίτσια που χορεύουν με κίνηση κλασσικού μπαλέτου και παράλληλα τα μικρά αγόρια χορεύουν μαλεβιζιώτη. Εκεί υποστηρίζεται η ιδέα του σύγχρονου χορού που παίρνει στοιχεία από όλα τα χορευτικά είδη, παντρεύοντάς τα».

Η ταινία φέρνει άνεμο νοσταλγίας, αφού είναι «χτισμένη» πάνω στις προσωπικές μνήμες της σκηνοθέτιδας. Είναι σίγουρη όμως ότι πολλοί θα ταυτιστούν με τις ίδιες μνήμες και εικόνες που θέλει να αναβιώσει. «Είμαι ένα παιδί που έχει μεγαλώσει εδώ, οπότε οι μνήμες, οι ήχοι, οι εικόνες που έχω, τα αρώματα είναι πολύ έντονα. Θυμάμαι θέατρα σκιών, τραγούδια... Στη σκηνή όπου ο Γιάννης κατεβαίνει τη Ντεντιδάκηδων και χαιρετάει τους πάντες, ενώ όλα είναι κλειστά, θα συγκινηθούν πολλοί. Εκεί βρισκόταν

ο Γιάννης Πακές, ο οποίος είναι κάτοικος της περιοχής, τα έχει περπατήσει αυτά τα στενά. Και στην αφήγηση, αυτός που μιλάει τα έχει ζήσει αυτά που λέει. Είτε όπως εγώ είτε όταν προσπαθώ να υπάρξω μέσα από το συναίσθημα του πατέρα μου είτε του κύριου Γιάννη είτε οποιουδήποτε έμμενε στην Αγία Τριάδα. Έτσι υπάρχει το community work. Βέβαια, επειδή είναι μικρή η πόλη και είναι μια πολύ ζωντανή γειτονιά, όλοι έχουν κάποιες αναφορές και είναι πολύ συγκινητικό αυτό».

όλη η αγορά: μανάβικο, καθαριστήριο, φούρνος, μαχαιράδικο, κεντήστρες, τσαγκάρης - επαγγέλματα προς εξαφάνιση. Εγώ ως παιδί έχω έντονες μνήμες από εκεί γιατί ο πατέρας μου είχε ψιλικατζίδικο. Ακριβώς έξω απ' αυτό υπήρχε ένας καθρέφτης και όλοι όσοι περνούσαν, κοντοστέκονταν και φτιάχνονταν. Και σήμερα ο καθρέφτης αυτός έχει μείνει. Εκεί ακριβώς σταματάει ο Γιάννης και φτιάχνει το καπέλο του. Είναι μια πολύ προσωπική μου στιγμή».

Μπορεί να έχουν αλλάξει πολλά από την Αγία Τριάδα, άλλα τόσα όμως έχουν μείνει ίδια. Μοιάζει λίγο με την «Αυλή των θαυμάτων», όπως σχολιάζει η δημιουργός.

«Ναι. Παιδιά παίζουν στους δρόμους, οι πόρτες είναι ανοιχτές. Οι γιαγιάδες βγαίνουν έξω και κεντάνε και κάνουν βεγγέρες. Υπάρχουν και πολλές μειονότητες. Αυτό το στοιχείο το έχω δώσει με χιουμοριστικό τρόπο, βάζοντας δύο τσιγγάνες να παίζουν ρουχοπόλεμο μπροστά σε ένα πολύ ενδιαφέρον, πολύ δυνατό παλιό κτήριο. Παντρεύεται το χθες με το σήμερα με έναν πολύ εικαστικό τρόπο».

Το σενάριο έγινε με βάση τα σημεία, τις σκηνές και τις αισθήσεις που θέλησε η σκηνοθέτης να ξυπνήσει. «Τις μνήμες που έχω από τα μικρασιάτικα παραμύθια που μου έλεγε η γιαγιά μου τα καλοκαίρια όταν ερχόταν από τη Χίο είχαν μέσα χρώματα, αρώματα μυρωδιές... Όταν το έγραφα, άκουγα πως θα το έλεγε ο παππούς και η γιαγιά μου. Τα ρήματα τα χρησιμοποιώ κάπως μικρασιάτικα. Είμαι γόνος Μικρασιωτών από τη μάνα και τον πατέρα. Αυτά είναι τα προσωπικά στοιχεία που εγώ φέρω ως υπογραφή σε αυτό το έργο».

Πρώτη φορά σε ρόλο σκηνοθέτη, η εμπειρία της Γωγώς Πετραλή είναι μάλλον σοκαριστική: «Νιώθω ότι κάνω πειράματα με πειραματοζώο εμένα την ίδια! Το βιώνω με όλη την αγάπη και τον ενθουσιασμό που φέρει η αρχική μου ιδέα, διότι αυτό ξεκίνησε πολύ πριν πάρω τη βοήθεια από το δήμο και την περιφέρεια, που χωρίς τη βοήθειά τους δεν ξέρω σε πόσο χρόνο θα το υλοποιούσα. Σκηνοθετικά, φέρω όλη την ανασφάλεια και τη φοβία, όλες τις αμφιταλαντεύσεις τα άγχη και τις απορίες. Αν υπάρχει ένα δυνατό χαρτί είναι καθαρά η αγάπη μου για αυτή τη γειτονιά».

Φαίνεται ότι και οι ίδιοι οι κάτοικοι αγκάλιασαν ως επί το πλείστον το όλο εγχείρημα:

«Αυτό που με συγκίνησε είναι ότι γίναμε όλοι μία παρέα. Μπαίναμε στα σπίτια τους να μας δώσουν ρεύμα, να μας βοηθήσουν και ακούγαμε την ιστορία τους: κατά τα γυρίσματα βιώσαμε θανάτους, συνέβησαν ατυχήματα, αλλάζαμε το γύρισμα γιατί υπήρχε πένθος στη γειτονιά. Βγήκε αγάπη, νοσταλγία και περιέργεια».

Πέρα όμως από το συναισθηματικό του πράγματος, υπάρχει και ο στόχος της ουσιαστικής ανάδειξης της περιοχής και των ανθρώπων της:

«Σίγουρα μέσα από την ταινία θέλω να πω κάτι στους αρμόδιους: ότι υπάρχει ένας πυρήνας, δεν είναι μόνο το παραλιακό μέτωπο. Αυτή η γειτονιά μέχρι πριν είκοσι, μη σου πω και δεκαπέντε, χρόνια ήταν πολύ ζωντανή. Μετά άνοιξαν άλλα μαγαζιά, τα σπίτια ερήμωσαν, οι άνθρωποι γέρασαν... Και το κωμικοτραγικό είναι ότι έπεσε χρηματοδότηση τη στιγμή ακριβώς που η γειτονιά ψυχорραγούσε. Θέλω να πιστεύω ότι με το να ξυπνήσουν μνήμες, ξύπνησαν και οι άνθρωποι: ένας φοβισμένος γεροντάκος κατάλαβε

Ρυτίδες και όνειρα

«... ότι υπάρχει ζωή εκεί έξω, μια μαμά είδε παιδιά να παίζουν σε ένα γυρίσμα, κάποιος άλλος είδαν περιέργα άτομα να χορεύουν περιέργες κινήσεις. Εδώ είναι και το μεγαλύτερό μου στοίχημα: να δραστηριοποιήσω πολιτιστικά και πολιτικά την Αγία Τριάδα και όχι μόνο, να ανοίξουν σε τέτοια δρώμενα σύγχρονης τέχνης, ιστορίας και κοινότητας. Και να δίνονται ευκαιρίες σε άτομα να δημιουργούν με κάποια βοήθεια».

Η ταινία θα είναι έτοιμη αρχές Νοέμβρη. Θα συμμετάσχει σε διάφορα φεστιβάλ και του χρόνου θα παρουσιαστεί στην κρητική τηλεόραση. «Ένας από τους βασικούς μου στόχους είναι να την παρουσιάσω του χρόνου το καλοκαίρι σε τοίχους μέσα στις γειτονιές της Αγίας τριάδας. Ένα χορευτικό δρώμενο σε συνδυασμό με την προβολή της ταινίας».

Βρέθηκα σε ένα από τα μεγαλύτερα γυρίσματα της ταινίας - στην πλατεία μεταξύ των οδών Δίκτυ και Σκρα - και έχω να καταθέσω ότι ήταν μια πολύ κουραστική, αλλά τελικά ευχάριστη εμπειρία για τα πενήντα και πλέον άτομα που συμμετείχαν. Τα μικρά κορίτσια ενθουσιασμένα που χορεύουν γύρω απ' τη φωτιά και τα μεγαλύτερα αγόρια που περνούσαν πάνω από τους Μάηδες, το είδαν μάλλον σαν μια ευκαιρία για δράση και παιχνίδι.

Ο μικρός πρωταγωνιστής Δαυίδ, πολύ άνετος και εξοικειωμένος με τα γυρίσματα, προτιμάει τη σκηνή της φωτιάς - εύλογο αφού έχει στηθεί ένα αληθινό πανηγύρι για το «κάψιμο των Μάηδων». Η παρτενέρ του Δάφνη, λίγο πιο αγχωμένη, αλλά και ενθουσιασμένη που παίζει στην ταινία «για να μάθουν από άλλες περιοχές το παλιό Ηράκλειο», όπως μου λέει.

Ο βασικός πρωταγωνιστής Γιάννης Πακές είναι γέννημα - θρέμμα της Αγίας Τριάδας. «Μου έρχονται αναμνήσεις από μια διαφορετική ζωή - όταν ήταν πιο πυκνοκατοικημένη η περιοχή, γεμάτη πρόσφυγες. Πιστεύω ότι θα βοηθηθεί η περιοχή από την ταινία, για να φανεί εκτός από το παραλιακό μέτωπο που το ξέρουν όλοι και λίγο πιο μέσα».

Η Αναστασία Χειλαδάκη, μία από τις επαγγελματίες χορεύτριες, γεννήθηκε στην Αγία Τριάδα, όπου μένει ακόμα. «Είμαι πολύ μέσα στην ταινία. Μπορώ, λοιπόν, να καταλάβω εύκολα το ύφος και το μήνυμα που θέλει να περάσει: το συναίσθημα της παλιάς γειτονιάς και τι υπήρχε τότε, το να εκσυγχρονιστούν τα πάντα, τι έχει χαθεί... Αυτό το φιλμάκι θα βοηθήσει πάρα πολύ, γιατί ακόμα κι ο ένας Ηρακλειώτης που είχε εδώ σπίτι και τώρα ζει στο Μασταμπά θα δει ότι η γειτονιά του προβάλλεται».

Λιγότερο αισιόδοξη η Ευφροσύνη Αρκουλάκη, επίσης χορεύτρια, που έχει ζήσει δύο χρόνια στην περιοχή. «Τα εικαστικά είναι σαν τις διαφημίσεις πλέον. Θα τη δούμε και θα περάσει, δεν έχει αντίκτυπο στις καρδιές των ανθρώπων. Ως εμπειρία, είναι τέλεια- εμείς οι καλλιτέχνες ψάχνουμε τέτοιες στιγμές».

Από τη μεριά της η Κατερίνα Αναστασάκη, ερασιτέχνης χορεύτρια, έζησε μια πρωτόγνωρη εμπειρία: «Πρωτόγνωρη, αλλά ωραία γιατί ήρθαν άτομα που δεν έχουν ασχοληθεί ποτέ με το χορό. Οπότε είναι ωραίο να βλέπεις πως συνεργάζονται, με τα παιδιά ιδιαίτερα». Οι κάτοικοι ήταν πολύ φιλικοί, μας έδωσαν τα σπίτια τους. Εμείς προσπαθούμε να δώσουμε ζωή, χρώμα, ήχο στην πλατεία, που είναι και η πρωταγωνίστρια».

Παραγωγή: Ομάδα χορού «Φυσαλίδα»

Σενάριο/ σκηνοθεσία/ χορογραφία: Γωγώ Πετραλή

Διεύθυνση φωτογραφίας: Γιάννης Παναγιωτάκης

Μοντάζ: Γιώργος Μαριδάκης

Φωτογράφοι: Ζένια Δρόσου, Νικήτας Αλμπάνης

Πρωτότυπη μουσική: Μάνος Σγουρίδης

Πρωταγωνιστούν: Γιάννης Πακές, Δαυίδ Νικολιδάκης- Όστενς, Δάφνη Βρετουδάκη. Χορεύουν: Ιάδα Σίδενβαϊλ, Ευφροσύνη Αρκουλάκη, Ροδούλα Κρανωτάκη, Μαρία Μανουρά, Δροσιά Τριαντάκη, Ειρήνη Τσιμπραγού, Αναστασία Χειλαδάκη.

Συμμετέχουν ακόμα περίπου εκατό άτομα- κομπάρσοι, κάτοικοι και ερασιτέχνες χορευτές.

